Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Liikennevaliokunta
Hallintovaliokunta

Lausunto tartuntatautilain muuttamisesta HE 245/2020

Suomen Varustamot ry kiittää mahdollisuudesta saada lausua hallituksen esityksestä tartuntatautilain muuttamisesta eduskunnan valiokunnille. Annamme tämän yhteisen lausunnon kaikille kolmelle lausuntoa pyytäneelle valiokunnalle.

Suomen Varustamoiden jäsenten matkustaja-alukset ovat oleellinen osa Suomen huoltovarmuutta, ja alusten liikenne on huoltovarmuuden varmistamiseksi turvattava. Jäsenyritystemme matkustaja-aluksilla on säännöllistä liikennettä Ruotsiin, Viroon ja Saksaan. Matkustaja-aluksilla kuljetettava rahti ei riitä kattamaan sitä taloudellista tappiota, joka on syntynyt matkustajamäärien romahdettua.

Matkailuelinkeinon taloudellinen merkitys Suomelle on huomattava ja siksi terveysturvallisuuden varmistamiseksi tehtävien rajoitustoimien pitää olla oikeasuhteisia saavutettavaan hyötyyn nähden. Rajoitustoimien laajuutta harkittaessa on pidettävä mielessä, että tartunnat ovat lisääntyneet Suomessa siitä huolimatta, että esimerkiksi vapaa-ajanmatkustaminen Suomesta ulkomaille on käytännössä pysähtynyt kokonaan jo useita kuukausia sitten. Lisäksi pitää muistaa, että terveysviranomaisten antamien tietojen mukaan koronavirus leviää eniten perhepiirissä ja kotimaassa eivätkä tartunnat ainakaan tällä hetkellä ole kuin pieneltä osin ulkomailta saatuja.

Suomen Varustamot pitää ongelmallisena, että hallituksen esityksessä käsitellään kaikkia liikennemuotoja yhtenä kokonaisuutena huomioimatta lainkaan niitä merkittäviä eroja, joita liikennemuodoissa ja liikennevälineissä on.

Linja-autossa, metrossa ja raitiovaunussa turvavälejä ei välttämättä voida pitää ja jokaisella matkustajalla on käytössään pahimmillaan alle neliön verran tilaa. Matkustaja-aluksilla tilaa on matkustajaa kohden kuutioittain. Suomalainen matkustaja-alusliikenne ei ole koko pandemian aikana osoittautunut taudin leviämisen kannalta riskialttiiksi liikennemuodoksi. Suomalaisilla matkustaja-aluksilla on pandemian aikana kulkenut miljoonia matkustajia ja THL:n tietojen mukaan aluksilta ei ole lähtenyt yhtään tautirypästä. Suomen Varustamot katsoo, että elinkeinon vapautta rajoitettaessa lainsäädännössä pitää huomioida eri liikennemuotojen erityispiirteet.

Hallituksen esityksen 58 f §:ssä esitetään, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi päättää matkustajamäärien alla olevien edellytysten mukaisesti.

> *Liikenne- ja viestintäviraston on päätöstä tehdessään ja matkustajamäärän rajoitusta arvioidessaan otettava huomioon:*
>
> *1) tartuntojen ilmaantuvuus alueilla, joilla liikennöinti pääosin tapahtuu ja joista matkustajia voidaan ottaa kyytiin;*

2) mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat, jotka vaikuttavat matkustajien sijoittumiseen liikennevälineessä; ja

3) kuljetuspalvelun tarjoajien tai näiden toimeksiannoista toimivien liikennöitsijöiden 58 e §:n mukaisesti toteuttamat toimenpiteet matkustajien välisten lähikontaktien rajoittamiseksi, 24 §:n mukaisesti mahdollisten altistuneiden jäljittämiseksi tarvittavien tietojen saatavuuden varmistaminen henkilökohtaisen paikkavarauksen perusteella, kasvosuojusten käyttäminen ja muut alueellisesti käytössä olevat keinot taudin leviämistä estämiseksi.

Kohdassa 1 esitetty tartuntojen määrän arviointi olisi säänneltävä tarkemmin. Epäselväksi jää esimerkiksi, tarkoitetaanko rajauksella aluksen lähtösataman vai saapumissataman sairaanhoitopiirin tai kunnan ilmaantuvuutta vai koko kyseisen valtion ilmaantuvuutta. Alueelliset erot ilmaantuvuudessa ovat huomattavat ja tämä vaihtelu tulisi tarkemmin huomioida lainsäädännössä.

Kohdassa 2 viranomaiselle annetaan oikeus arvioida kuljetusvälinettä, matkaa ja sen riskejä ilman, että lainsäädännössä on säädetty raameja tälle arvioinnille. Elinkeinon vapauden rajoittaminen ei voi perustua tämän tyyppiseen epämääräiseen arviointiin. Yhtenä arviointikriteerinä on esitetty erimerkiksi istuma- ja seisomapaikkojen määrä. Tällaista määrää ei matkustaja-alusten osalta voida antaa, koska matkustaja-aluksilla tilaa jokaiselle matkustajalle on huomattavasti enemmän kuin yksittäinen paikka koska kaikki käytävät ja yleiset tilat on matkustajien käytössä. Kohdassa 2 asetettu kriteeristö ei sovi matkustaja-alusliikenteeseen eikä elinkeinonvapautta voi rajoittaa sellaisella kriteeristöllä, joka ei sovi kyseiseen elinkeinoon.

Kohdassa 3 asetetut kriteerit soveltuvat matkustaja-alusliikenteeseen. Varustamoilla on kaikkien matkustajien nimet ja henkilötiedot sekä yhteystiedot jokaisesta matkavarauksesta. Suomalaisilla matkustaja-aluksilla on suositeltu kasvomaskien käyttöä jo kuukausien ajan.

Suomen Varustamot katsoo, että edellä esitetyt edellytykset matkustajamäärien rajoittamiselle eivät ole riittävän tarkkarajaiset ja selkeät. Elinkeinon vapauden rajoittaminen ei voi perustua tulkinnanvaraisiin rajoihin. Matkustajamäärien rajoittaminen esitetyllä tavalla ei ole oikeasuhtainen toimenpide eikä elinkeinonvapautta ja liikkumisvapautta voi rajoittaa ilman selkeää perustetta.

Esityksessä ei ole esitetty riittävää perustetta matkustajamäärien rajoittamiselle. Se seikka, että korona on laajalti levinnyt esimerkiksi New Yorkin metrossa ei ole sellainen peruste, jolla suomalaisten matkustaja-alusten liikennettä, ja perusoikeuksia, voitaisiin rajoittaa.

Matkustaja-aluksilla on jo tehty merkittäviä ja todistetusti tehokkaita toimia koronan leviämisen estämiseksi ja katsomme, ettei matkustajakapasiteetin rajoituksille ole perustetta.

Turussa 8.1.2021

Suomen Varustamot

Maija Mattila

Maija Mattila
maija.mattila@shipowners.fi
0400-560 594